

ข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา

Policy Recommendations for Administrations Towards Excellence: Secondary School in Thailand

ทินกร เพ็ชรดสิงห์ (Thinnakorn Phiadsing)¹* สัจจกรณ์ แก้วศิริ (Satchaporn Kaewsiri)*

อารีรัตน์ ชุ่มใหญ่ (Areerat Chumyai)* จารุวรรณ มุทาพร (Jarawan Mutaporn)*

พงษ์พัฒน์ วอทอง (Pongpat Worthong)* ดร.ดาวรรณ ถวิลการ (Dr.Dawruwan Thawinkan)**

(Received: October 10, 2019; Revised: April 2, 2020; Accepted: April 8, 2020)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบาย (Policy Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอและตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ดำเนินการวิจัย 2 ระยะ โดยระยะที่ 1 เป็นการศึกษาเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยการศึกษาเอกสาร ศึกษาพหุกรณีสถานศึกษาต้นแบบจำนวน 2 แห่ง และสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ทำให้ได้มาซึ่งร่างข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา และระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) และความเป็นประโยชน์ (Utility) ของข้อเสนอเชิงนโยบาย การวิจัยพบว่าข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ แนวปฏิบัติ กรอบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้แก่ ด้านการนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ด้านบุคลากรมืออาชีพ ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ และด้านระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก

ABSTRACT

These policy research aims to purpose policy recommendations for administrations towards excellence: secondary schools. The research methodology was divided into 2 phases. The first phase was studies to create the policy recommendations for administrations towards excellence of secondary schools by documents analysis, a multi-case study of 2 models of exemplary educational institutes, and in-depth interviewing 5 experts, which made the draft of the policy recommendations for administrations towards excellence of secondary schools. The second phase was the verification of the recommended policy for administrations towards excellence of secondary schools by 5 experts to assess the propriety, feasibility and utility. The results found that: the policy recommendations for administrations towards excellence of secondary schools, in terms of vision, mission, goals, objectives, strategy and practices of the

¹Corresponding author: thakulsing@gmail.com

*นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**อาจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

framework for administrations towards excellence, The bringing the organization to excellence, the cooperation network, the students achievement, the professional persons, the strategic management and the Information system towards excellence of policy recommendations located at the highest level.

คำสำคัญ: ข้อเสนอเชิงนโยบาย การบริหารจัดการ ความเป็นเลิศ

Keywords: Policy Recommendations, Administrations, Excellence

บทนำ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นก้าวแรกของความพยายามที่จะลดความไม่เท่าเทียมกันของมนุษย์ที่ส่งผลต่อบุคคลหลากหลายกลุ่มทั้งสตรี เด็ก ขวชนบท คนยากจนในเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อยคือโอกาส และเด็กเป็นจำนวนล้านๆคนที่ขาดโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนและไม่มีงานทำ ประเทศต่างๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาระดับพื้นฐานของประชาชนเพื่อเป็นฐานของการพัฒนา โดยเฉพาะฐานการสร้างความสามารถในการแข่งขันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมเทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ แต่ละประเทศจึงให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเท่าเทียมและโอกาสในการได้รับการศึกษาของประชาชน ในชาติให้มากขึ้นตามดัชนีความเจริญเติบโตของประเทศ การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สนองตอบความต้องการของประเทศและประชาชน ที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพ เป็นไปอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม จึงเป็นความจำเป็นที่แต่ละประเทศต่างคำนึงถึงและมุ่งมั่นเพื่อความสำเร็จ และสานต่อการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นตามทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีความอิสระ คล่องตัว และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา) [1]

ความเป็นเลิศของโรงเรียนนั้น เป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการศึกษาของระบบสากล โดยได้นำเกณฑ์การจัดการศึกษาตามรางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA) มาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาศักยภาพระบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ สำหรับโรงเรียนในประเทศไทย จะต้องมีการบริหารจัดการทางการศึกษา โดยการนำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (TQA) มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา ไซตช่วง [2] เป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบันการศึกษาไทยได้มีความพยายามในการส่งเสริมสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความเป็นเลิศมาโดยลำดับ ดังเช่น โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน โครงการโรงเรียนดีประจำตำบล โรงเรียนต้นแบบโรงเรียนรางวัลพระราชทาน เป็นต้น โรงเรียนคุณภาพดังกล่าวมุ่งให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศและเกิดความเสมอภาค ในการให้บริการทางการศึกษาที่เท่าเทียมกันและได้มาตรฐานโด่งดงาม [3] และในปัจจุบันมีโรงเรียนจำนวนมากที่เป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพสูง แต่ก็มีโรงเรียนอีกจำนวนหนึ่งที่มีสภาพด้อยกว่า ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐานให้มีความเป็นเลิศ เป็นที่ไว้วางใจของผู้ปกครองและมีเสถียรภาพการบริหารศึกษา กลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อนได้นั้น คือ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง ซึ่งอาจจะกำหนดเป็นนโยบายและสร้างบรรยากาศในสถานศึกษาไปพร้อมๆกัน อุทุมพร [4] จะเห็นได้ว่า กรณีที่โรงเรียนจะมีความเป็นเลิศได้ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู คือ

บุคลากรที่มีความสำคัญที่สุดที่จะนำความเป็นเลิศของโรงเรียนเกิดขึ้น เนื่องจากบุคลากรเป็นผู้นำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติให้เกิดผลเชิงรูปธรรม

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยมอบหมายให้สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งมีภารกิจในการพัฒนา และยกระดับคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา กำหนดทิศทางที่จะนำโรงเรียนมัธยมศึกษาของไทยพัฒนาสู่สากลเต็มรูปแบบ โดยการยกระดับคุณภาพของโรงเรียนให้สูงขึ้น และผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ (TQA) เป็นโรงเรียนยุคใหม่ที่จัดการศึกษาแบบองค์รวม และบูรณาการเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนา และการเมือง เพื่อพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน ผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาด้วย ซึ่งจะใช้วิธีการที่เหมาะสมหลากหลายทั่วถึง และต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้ และเพิ่มพูนประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศ ในระดับสากล ให้โรงเรียนสามารถนำวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาใช้ในการบริหารจัดการครอบคลุมภารกิจทุกด้านของโรงเรียนและยังสามารถแสวงหา ระดมทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาความเป็นเลิศในการจัดการศึกษา โดยบริหารจัดการได้อย่างคล่องตัวตามสภาพความต้องการจำเป็น อุดม [5] ด้วยเหตุนี้เองโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของความเป็นเลิศ ออกมาเป็นโมเดล ที่มีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ 1) การนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ 2) เครือข่ายความร่วมมือ 3) สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน 4) บุคลากรมืออาชีพ 5) การจัดการเชิงกลยุทธ์ และ 6) ระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ ซึ่งผลการศึกษาด้านแต่ละด้านจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัดของการพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อเสนอแนะนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา
- 2) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม เป็นไปได้ สอดคล้องและความเป็นประโยชน์ของนโยบายการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา

เครื่องมือและวิธีการ

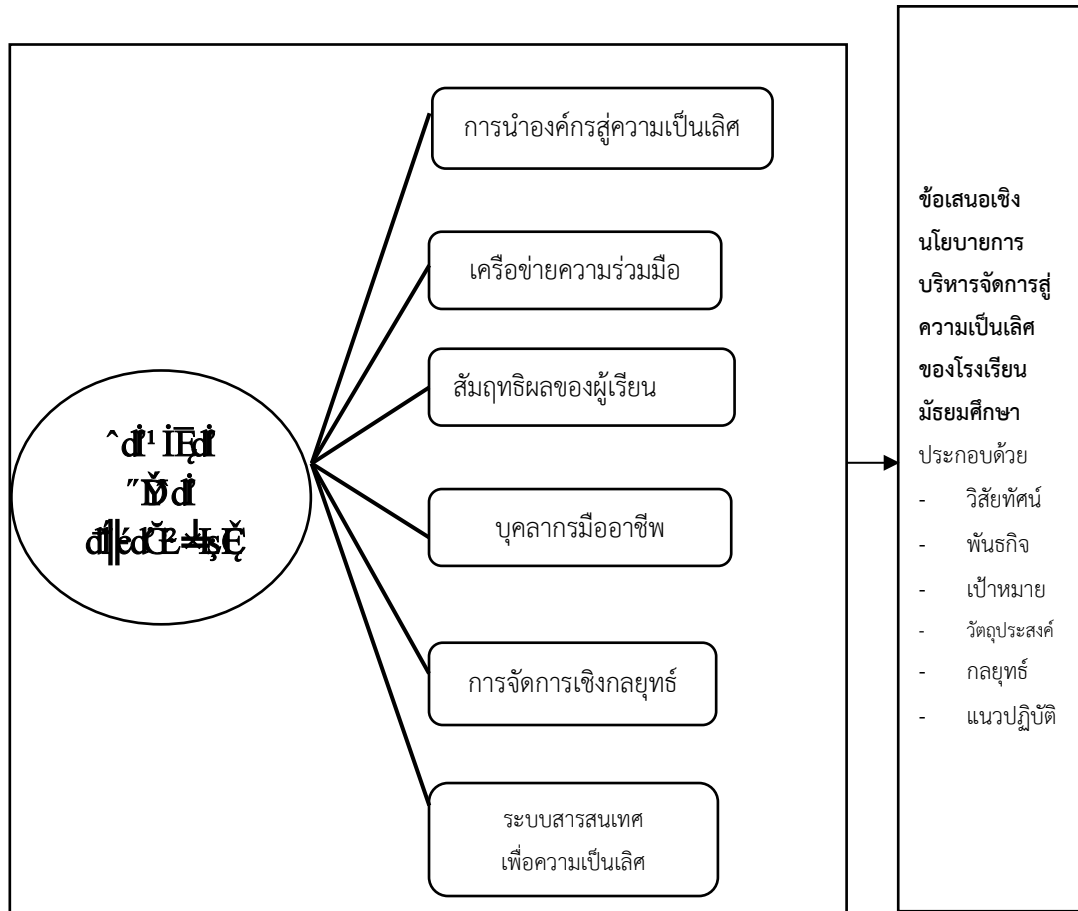
การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงนโยบาย (policy research) ซึ่งพัฒนาขึ้นจากกรอบแนวคิดของ วิโรจน์ (2548) Oaks (2003) และ Tashakkori & Teddlie (1998) ที่ยึดหลักการวิจัยแบบผสมเพื่อให้ได้ข้อมูลในการจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายจากหลากหลายแหล่งตามหลักการสามเส้า (triangulation) และหลักการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้เสียระดับฐานราก (grounded/grass root stakeholders) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ และตัวชี้วัดของการพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยมีขั้นตอนการวิจัย 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาเพื่อสร้างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยดำเนินการวิจัย 3 วิธี คือ 1) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ (Document study) 2) การศึกษาพหุกรณี (Multi-case study) เพื่อศึกษาสถานศึกษาต้นแบบในการพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัยและโรงเรียนชุมแพศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งทั้งสองโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการเป็นเลิศ ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานและเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล 3) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นผู้บริหารหรือนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านการพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 3 คน ได้แก่ 1.นายศราวุธ สิงหาราโท ผู้อำนวยการโรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพล 2.นายวีระศักดิ์ สายสุวรรณ ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีชัยภูมิ 3.นายพนพล กาญจนางกูร ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านคำยวทยา ซึ่งทั้ง 3 ท่านนี้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จบการศึกษาระดับปริญญาโทและมีผลงานเชิงประจักษ์ในการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งการดำเนินการทั้ง 3 วิธีการนี้ทำให้ได้มาซึ่งการร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ระยะที่ 2 การตรวจสอบข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วยการพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งประกอบด้วยผู้บริหารและนักวิชาการ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยพิจารณาจากเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasibility) ความสอดคล้อง (congruity) และความเป็นประโยชน์ (utility)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ เบญจนาตร, จิตมา, วิทยา, สำราญ [6], สุริยา, ชัชชัย, วีรพล [7] อุทุมพร, สจิวรรณ [8] สุพิศ, กุหลาบ, ละเอียด, สมลักษณ์ [9] เป็นโมเดล เลือกองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1)การนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ 2) เครือข่ายความร่วมมือ 3) สัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน 4) บุคลากรมืออาชีพ 5) การจัดการเชิงกลยุทธ์ และ 6) ระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ ดังภาพ

ภาพที่ 1 แสดงการสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ

ผลการวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. วิสัยทัศน์ คือ เป็นเลิศทางวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศมุ่งสู่มาตรฐานสากล น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้หลักธรรมาภิบาล ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขโดยมีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$) ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$) และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$)

2. พันธกิจ คือ การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 ด้าน คือ การนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ พัฒนาสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน บุคลากรมืออาชีพ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ โดยมีผลการประเมินทั้งสามด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสม ($\bar{X}=5.00$) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}=4.82$) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}=5.00$)

3. เป้าหมาย ได้แก่ ผู้เรียนมีศักยภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ การวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาลและใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีผลการประเมินได้แก่ความเหมาะสมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.76$)

4. วัตถุประสงค์ ได้แก่

- 4.1 เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ
- 4.2 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ มีทักษะด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม
- 4.3 เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนอย่างมีคุณภาพ

โดยมีผลการประเมิน ได้แก่ ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$) ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.34$) และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$)

5. กลยุทธ์ คือ การนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ พัฒนาสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน บุคลากรมืออาชีพ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ โดยมีผลการประเมินทั้งสามด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ความเหมาะสม ($\bar{X}=4.72$) ความเป็นไปได้ ($\bar{X}=4.72$) และความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}=4.72$)

6. แนวปฏิบัติ มีทั้งหมด 6 ด้าน คือ

6.1 ด้านการนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ

- 1) บริหารดำเนินการเชิงระบบ
- 2) บริหารแบบมีส่วนร่วมทุกมิติ
- 3) น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้
- 4) นำเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างเหมาะสม
- 5) สร้างนวัตกรรม

6.2 ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

- 1) สร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานราชการ เช่น สาธารณสุข ตำรวจ ฯ
- 2) สร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ (MOU)
- 3) สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

6.3 ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน

- 1) ความสามารถทางวิชาการ
- 2) ความประพฤติที่ดีสู่สังคม
- 3) มีคุณธรรม จริยธรรม
- 4) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

6.4 ด้านบุคลากรมืออาชีพ

- 1) การทำงานเป็นทีม
- 2) บริหารแบบมีส่วนร่วม
- 3) นวัตกรรมพัฒนาครู
- 4) มีมาตรฐานเดียวกัน

6.5 ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์

- 1) การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย
- 2) เน้นพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

6.6 ด้านระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ

1) นำเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างเหมาะสม

2) นำข้อมูลสารสนเทศทุกด้านมาวิเคราะห์ในการพัฒนาโรงเรียน

โดยมีผลการประเมินทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสม ($\bar{X}=4.82$) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X}=4.82$) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X}=4.82$)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาได้มีการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ และแนวปฏิบัติ ได้ข้อกำหนดดังนี้ วิสัยทัศน์ คือ เป็นเลิศทางวิชาการและเทคโนโลยีสารสนเทศมุ่งสู่มาตรฐานสากล น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้หลักธรรมาภิบาล ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข พันธกิจ คือ การบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา 6 ด้าน คือ การนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ พัฒนาสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน บุคลากรมืออาชีพ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ เป้าหมาย ได้แก่ ผู้เรียนมีศักยภาพทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ มีคุณธรรม จริยธรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่ การวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ ตามหลักธรรมาภิบาลและใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาสถานศึกษาให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) พัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ มีทักษะด้านเทคโนโลยี นวัตกรรม 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนอย่างมีคุณภาพ กลยุทธ์ คือ การนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ พัฒนาสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน บุคลากรมืออาชีพ การจัดการเชิงกลยุทธ์ ระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ และมีแนวปฏิบัติ ทั้งหมด 6 ด้าน คือ 1) ด้านการนำองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ผู้บริหารมีการบริหารและดำเนินการเชิงระบบ บริหารแบบมีส่วนร่วมทุกมิติ สามารถที่จะน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการได้ รวมถึงเป็นผู้ สร้างนวัตกรรม นำเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสม 2) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ โดยสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานทางการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ (MOU) รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานราชการ เช่น สาธารณสุข ตำรวจ ฯ และที่สำคัญคือ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างเข้มแข็ง 3) ด้านสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียน ประกอบด้วยความสามารถทางวิชาการ ความประพฤติที่ดีผู้สังคม มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 4) ด้านบุคลากรมืออาชีพ มีการทำงานเป็นทีม ใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วม ใช้นวัตกรรมพัฒนาครู ให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน 5) ด้านการจัดการเชิงกลยุทธ์ ดำเนินการโดยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย รวมถึงเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และด้านที่ 6) ด้านระบบสารสนเทศเพื่อความเป็นเลิศ สามารถจะดำเนินการโดยนำเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างเหมาะสม และนำข้อมูลสารสนเทศทุกด้านมาวิเคราะห์ในการพัฒนาโรงเรียน ซึ่งเมื่อประเมินข้อเสนอเชิงนโยบายโดยผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพบว่า โดยภาพรวมข้อเสนอเชิงนโยบายมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการ

วิจัยเชิงนโยบายอย่างเป็นระบบ มีการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างลุ่มลึก และในกระบวนการวิจัยได้มีการศึกษาและถอดบทเรียนจากโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ จึงทำให้ข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้มีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่วิจัย และเป็นไปได้ในการนำไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพ ให้ได้มาตรฐานอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ โชติช่วง (2551) ได้นิยามเกี่ยวกับความเป็นเลิศไว้ว่า ความเป็นเลิศของโรงเรียนนั้น เป็นการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการศึกษาของระบบสากล โดยได้นำเกณฑ์การจัดการศึกษามาตามรางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศสหรัฐอเมริกา (Malcolm Baldrige National Quality Award : MBNQA) มาเป็นแบบอย่างในการพัฒนาศักยภาพระบบการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศ สำหรับโรงเรียนในประเทศไทย จะต้องมีการบริหารจัดการทางการศึกษา โดยการนำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (TQA) มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา นอกจากนี้ สุพิศ, กุหลาบ, ละเอียด และสมลักษณ์ (2560) ได้ศึกษาปรากฏการณ์ และแนวทางในการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 กรณีศึกษา โรงเรียนเวียงใหญ่วิทยาคมผลการศึกษาพบว่า ปรากฏการณ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนเวียงใหญ่วิทยาคม มี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การนำองค์กร โรงเรียนมีการกำหนดนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีระบบการวางแผนที่เป็นรูปธรรมโดยการวิเคราะห์ SWOT Analysis ผู้ปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะจากผู้เรียนเป็นสำคัญเน้น การมีส่วนร่วมสูงเพื่อการพัฒนาคุณภาพและสนองกลยุทธ์ของโรงเรียน 4) การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ โรงเรียน มีระบบการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาและมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร โรงเรียนส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากร โดยมีการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้มีคุณภาพตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับ สุริยา, ชัชชัย และวีรพล (2559) ได้ศึกษารูปแบบการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบของการบริหารสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ผู้บริหาร 2) ครู 3) นักเรียน 4) แหล่งเรียนรู้ 5) การบริหารจัดการ 6) เครือข่ายร่วมพัฒนา และ 7) การพัฒนาระบบสารสนเทศ และสอดคล้องกับ อุทุมพร และสัจจวรรณ (2560) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในอำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง พบว่า สภาพการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียนประถมศึกษาใน อำเภอละอุ่น จังหวัดระนอง ทั้ง 7 ด้าน มีการปฏิบัติเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ วิธีการบริหาร ด้านทักษะในการบริหาร ด้านโครงสร้าง ด้านคุณค่ารวม ด้านกลยุทธ์ ด้านระบบและวิธีการ และด้านบุคลากร ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการประยุกต์ใช้

1. โรงเรียนระดับการศึกษาอื่นๆ สามารถนำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนได้
2. การนำนโยบายสู่การปฏิบัติควรเลือกกลยุทธ์ทำให้เป้าหมายบรรลุผลมากที่สุดก่อนกลยุทธ์ที่ซับซ้อนควรทำในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อ

1. การวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถนำข้อเสนอนี้ ไปทำวิจัยและพัฒนาต่อในระดับการศึกษาอื่นๆ หรือ สามารถพัฒนาต่อในเชิงของการปฏิบัติและการนำนโยบายไปใช้เพื่อศึกษาผลการพัฒนาต่อไป
2. ควรทำวิจัยเพื่อศึกษาผลนำข้อเสนอเชิงนโยบาย สู่การปฏิบัติโดยการวิจัยเชิงประเมินผล (evaluative research)

เอกสารอ้างอิง

1. Secretariat of the Council of Education. Basic school management model. Bangkok: Chulalongkorn University Printing House; 2012. Thai
2. Bhuntuech C. Quality education management template. Bangkok: Kaew Chao Jom Media and Publishing Center, Suan Sunandha University. Thai.
3. Somapa D. Analysis of factors and best practices in managing private schools to receive royal awards. Journal of the Society of Researchers. 2017; 21(1): 101-121. Thai.
4. Somsri U, Tanpavsa S. The study of school Administration to be Elementary of schools in Laun District Rayong. Research 4.0 Innovation and Development SSRU's 80 Anniversary. Sunandha Rajachat University. 2017; (7): 3126-3133. Thai.
5. Chooleewan U. The model of excellence schools under Bangkok metropolitan administration. Bangkok: Department of Educational Administration, Silpakorn University; 2009. Thai.
6. Amornprasit B. An Administrative Model of Provincial Kindergarten Schools for Excellence. Journal of Education Naresuan University. 2015; 17(2): 247-262. Thai.
7. Howhan S, Chittranan T. The Administration Model Towards Excellence of school Under the secondary Education Service Area office. Journal of Education, Mahasarakham University. 2017; 10(6): 202-220. Thai.
8. Somsri U, Tanpavasu S. The study of school Administration to be Elementary of schools in La-un District Ranong. Research 4.0 Innovation and Development SSRU's 80th Anniversary. Suan Sunandha Rajabhat University. 2017; (7): 3126-3133. Thai.

9. Sopa S, Purisarn K, Jongkolnee L, Srinawakun S. School Administration toward the Excellent School of middle school under the secondary Educational Service Area Office 25: The Case Study of Waengyaiwittayakhom School. Journal College of Asian Scholars. 2017; 7(5): 84-94. Thai.